

ادامه از صفحه اول

تغییر استراتژی برای پیشبرد برجام

اما واقعیت این است که طالبان تا سال‌ها انحصار قدرت در افغانستان را در دست خواهد داشت و راه‌های مذاکره با این گروه سیاسی که بعضاً توریستی هم نامیده می‌شود، بسیار سخت خواهد بود. دیگر آمریکایی وجود ندارد که مانند سال ۲۰۰۱ با آتش گسترده هوایی و ارسال نیروهای زمینی ناشی از ختم وقوع حوادث ۱۱ سپتامبر به طالبان حمله و رژیم آن را ساقط کند. کشورهای دیگر هم واقعیت طالبان را پذیرفتند و اکنون صرفاً خواهان حفظ منافع خود با بازگذاشتن کانال‌های ارتباطی با این گروه سیاسی هستند. در چنین وضعیتی نقش فعال منطقه‌ای ایران می‌تواند به‌عنوان یک عامل پشتیبان برای پیشبرد برجام و در چارچوب تأمین منافع کشورهای عملکرد بهتری داشته باشد. قبلاً هم در همین روزنامه گفتم که برجام موضوع اصلی سیاست خارجی ایران است، چون عیار قدرت و روابط ایران با قدرت‌های بزرگ را تعیین می‌کند. اما تاکنون رویکرد غرب با ایران در مذاکرات به گونه‌ای بود که موفقیت مسیر مذاکرات را در ابهام فرومی‌برد. به عبارت دیگر، غرب صرفاً از زاویه فلسفه فکری و اصولی ناشی از برتری تکنولوژیک و نظامی انباشت‌شده خود بعد از جنگ جهانی دوم با ایران وارد مذاکره شده و خواهان تغییر رفتار ایران و سازگاری این کشور با اهداف، اصول و منافع خود است و جالب اینکه همین رویکرد اشتباه را ادامه می‌دهد. رئیس دولت قبلی هم با عدم دقت در «کدخدا» خواندن آمریکا در سیاست جهانی این تصور باطل را در آمریکایی‌ها تقویت کرد که تثبیت جایگاه منطقه‌ای ایران از طریق کاهش تنش با غرب و آمریکا صورت می‌گیرد. همین تصویرسازی بعدها منجر به آزردگی روس‌ها، چینی‌ها، اروپایی‌ها، کشورهای عربی منطقه و ترکیه شد. واقعیت این است که هر تحول یا موضوع استراتژیک در منطقه باید بر اساس ریشه تاریخی، نگاه و فلسفه شکل‌گیری همان تحول و موضوع منازعه صورت بگیرد. به عبارت دیگر، آمریکا و غرب برای حل مسئله برجام با ایران بهتر است رویکرد خود را از زاویه نگاه، منافع نسبی و نگرانی‌های امنیتی ایران در منطقه تنظیم کنند تا صرفاً از زاویه منافع خود و متحدان منطقه‌ای‌شان. به عبارت دیگر، تثبیت نقش و قدرت ایران، از طریق منطقه به غرب تعمیم می‌یابد نه برعکس. وقتی کشورهای غربی به ارزش استراتژیک منطقه‌ای ایران بیشتر واقف شوند، به‌طور طبیعی تلاش بیشتری برای پیشبرد برجام در یک قالب «برابر سیاسی» می‌کنند. در طول یک دهه گذشته و به‌ویژه در سال‌های اخیر با هدف فروایش صحنه قدرت آمریکا متحدان سنتی و عربی آمریکا به‌ویژه عربستان سعودی، امارات و اسرائیل جهت سیاست خارجی آمریکا نسبت به ایران را تغییر دادند و همه سنگینی را در مورد نقش و فعالیت منطقه‌ای کشورمان آغاز کردند. نتیجه این نوع سیاست‌ها منجر به اعمال سیاست «فشار حداکثری» با هدف فروپاشی ایران از درون بود. اما اکنون با شکست این سیاست و شکست آمریکا در جنگ‌های منطقه‌ای و تحولات دیگر به‌ویژه آسیب‌پذیری شدید امنیتی کشورهایی مثل عربستان سعودی، امارات و حتی اسرائیل (که امید اعراب محافظه‌کار به اتحاد با اسرائیل را متزلزل کرد.) نگاه کشورهای منطقه به ارزش همکاری‌های سیاسی-امنیتی محلی برای حل مشکلات جاری و بهبود روابط با ایران تقویت شده است. همان‌گونه که امیرعبداللهیان گفت: «جایی ایستادم که جایگاه واقعی ایران بوده، که در طی سال‌های گذشته تلاش شده بود آن را گرفته بشود. وزیرخارجه ایران قطعاً جایگاه مهمی در منطقه به‌ویژه در موضوعات مربوط به عراق و مسائل حوزه خلیج فارس دارد. دکتر طریف در دوره اول دولت روحانی به این دلیل که ملاقات‌شان با پادشاه عربستان (یعنی رئیس کشور) هماهنگ نشد، حاضر به سفر به عربستان سعودی نشد. این بدان معناست که جایگاه وزیر خارجه ایران در سطح رئیس یک دولت تعریف می‌شود. نهایتاً فرات حاشیه‌های کم‌اهمیت نشست بغداد، به نظرم رفتار امیرعبداللهیان بیشتر حاوی یک پیام جدی سیاسی به کشورهای منطقه بود که استراتژی سیاست خارجی ایران تغییر کرده و دیگر غرب مانند گذشته جایگاه ویژه‌ای در سیاست خارجی ایران ندارد. این تغییر استراتژی درپه‌ای باز می‌کند تا کشورهای منطقه خود به غرب برای حل مشکلات جاری رفتار بیاورند که رفتار خود را با این عنوان یک واقعیت اجتناب‌ناپذیر در موضوعات مختلف سیاست خارجی تعدیل کند. چنین تحولی قدرت چانه‌زنی ایران را در مذاکرات برجام با طرف غربی تقویت خواهد کرد.»

✦ **استاد روابط بین‌الملل**

پیام تسلیت سیدحسن خمینی

در پی درگذشت سرلشکر فیروزآبادی
سیدحسین خمینی در پیامی درگذشت سرلشکر فیروزآبادی، رئیس پیشین ستاد کل نیروهای مسلح را تسلیت گفت و نوشت: «درگذشت برادر گرامی و عزیز سردار سرلشکر فیروزآبادی رحمت‌الله علیه را خدمت فرمانده معظم کل قوا و نیروهای مسلح و خانواده محترمشان تسلیت عرض می‌نمایم. خدای متعال آن عزیز را با اولیاء خود محشور دارد و به بازماندگان ایشان صبر و اجر مرحمت فرماید.»

سیاست

رئییسی در جلسه ستاد ملی مقابله با کرونا:

برگزاری مراسم اربعین منوط به موافقت دولت عراق است

سیدابراهیم رئیسی در جلسه ستاد ملی مقابله با کرونا، با اشاره به لزوم فعال‌بودن وزارت کشور و کمیسیون اجتماعی در استان‌ها در زمینه بررسی، شناخت و راهکارهای مقابله با آسیب‌های اجتماعی و روحی و روانی ناشی از کرونا، بیان کرد: «باید این موضوع در دستور کار قرار بگیرد و با استفاده از نظرات فرهیختگان حوزه و دانشگاه راهکارهای علمی اتخاذ شود تا کمترین آسیب اجتماعی و روحی را داشته باشیم.»

رئیس‌جمهور با ابراز خرسندی از پایین‌بودن عوارض واکسن‌های استفاده‌شده‌اعم از وارداتی و تولید داخل، بر لزوم اطلاع‌رسانی درست و دقیق تا این خصوص تأکید کرد و گفت: «اینکه واکسن داخلی در مقایسه با انواع وارداتی آن کمترین عوارض را دارد، می‌تواند برای مردم در مقابله با تبلیغات بدخواهان که تولید و توانایی متخصصان داخلی را

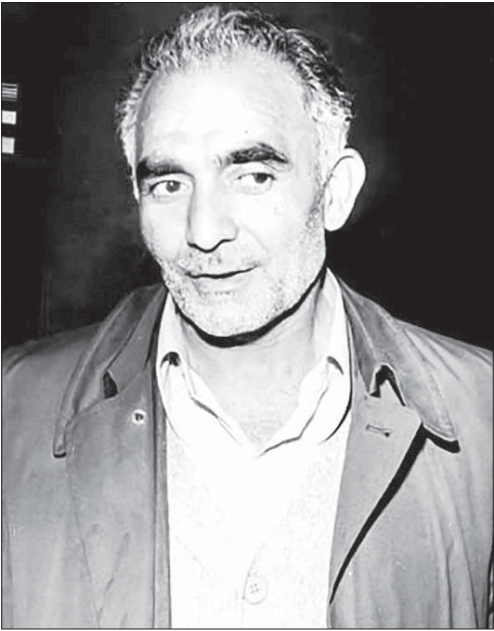
واکسیناسیون در گروه‌های سنی مختلف تأکید کرد.

رئیس‌جمهور همچنین برگزاری مراسم اربعین حسینی را منوط به موافقت دولت عراق و اعلام شرایط پذیرش زوار از جانب این کشور دانست و تأکید کرد بدون تردید در صورت موافقت کشور میزبان کسان‌ی می‌توانند به زیارت اربعین مشرف شوند که با تأیید وزارت بهداشت و درمان هر دو دژ واکسن کرونا را زده باشند.

رئیسی همچنین جمع‌شعب در جمع اقشار مختلف، یناگرگان، علما و نجبان استان در

گفت‌وگو با سیامک لطف‌اللهی درباره حیات سیاسی مهدی عراقی

مرد معتبر زندان

سیدابراهیم رئیسی

مرحوم عصار و .. که جزء جبهه ملی بودند اما در زندان قصر با آقای حاجتی‌کرمانی آشنا شدم که به نظرم افکار قابل‌بولی داشت؛ چون نهایتاً منذهب بود از خدمت انسان می‌دانست و آدم انسان‌گرای بود. آن زمان محمد پیران و حاجتی‌کرمانی باقی‌مانده گروه حزب ملل در زندان ۳ قصر بودند. به هر صورت دوستی نزدیکی با آقای حاجتی پیدا کردم و یکی از کسان‌ی هم که دنبال آقای حاجتی بود، آقای لاجوردی بود.

در دگرپری‌های ایدئولوژیکی که در زندان پیش آمد، هوشنگ تیزابی با مذهبی‌ها دگرپر و از طرف خود بچه‌های حزب توده طرد شد و صفر قهرمانیان نیز یک روز با مشت زد توی صورت تیزابی که دماغش شکست و او را به بند سه آوردند؛ آن زمان من باه‌آذین و تقی‌کی‌منش در زندان شماره ۳ بودیم و متوجه شدم آقای حاجتی چون تخت هم داشت، تیزابی را تیمار می‌کرد تا خوب شد و به اتاق دیگری رفت. تیزابی از نظر ایدئولوژیک با مذهبی‌های زندان درگیر می‌شد و با آنها بحث می‌کرد و اختلافی بین تیزابی و گروه‌های چپ بود. به نظر من آن زمان گروه سیاسی نبودند؛ مثلاً گروه پاک‌نژاد یک‌سری جوان و بی‌تجربه بودند که گرایش‌های ضدمذهبی در برخی از آنها بود، من هم با آنها درگیر شدم و از مذهبی‌ها دفاع کردم. چند ماه بعد از قضایای تابستان ۴۹، مسائل به حاجی عراقی منتقل شد و اعتصاب صدنفراهی در سال ۵۰ شکل گرفت و پلیس برای حل این مشکل از زندانی‌های قدیمی چند نفر را آورد تا ما دست از اعتصاب بکشیم که برخی از این‌ها افراد حاجی عراقی، پورکاشانی، عموی و شلتوکی بودند. حاجی عراقی با من خوب برخورد کرد و فهمیدم از سوابق من اطلاع دارد. آنجا قرار شد نماینده آشپزخانه حاجی عراقی باشد؛ چون اعتصاب غذا به خاطر کیفیت بد غذا و مسموم‌بودن آن بود و قرار شد حاجی عراقی بر آنجا نظارت داشته باشد.

✦ از چه زمانی و به چه علت ارتباط شما با مهدی عراقی عمیق‌تر شد؟ چه خصوصیات اخلاقی شاخصی داشت؟
من سال ۵۱ محکوم به حبس ابد و تبعید شدم؛ چون با ساواک همکاری نکردم و به‌خصوص به خاطر فعالیت‌های زندان من را تبعید کردند. من آن زمان نسبت به مسائل ایران اطلاعات دقیقی نداشتم و به زندان همدان منتقل شدم. اولین تجربه خوب من در زندان، ارتباط یکی با مردم بود؛ چون در زندان سیاسی نبودیم و با مأموران شهرانی هم آشنا شده بودیم. اتاق من در بهداری بود و پاس‌بان‌ها نیز در کنار آنجا استراحت می‌کردند. در آن سه سال که همدان بودم به مسائل ایران نزدیک‌تر شدم. در سال ۵۳ به تهران بازگشتم. ما به‌عنوان نیروهای محرک اعتصاب غذا تبعید شده بودیم و همه ما را برگرداندند. در سال ۵۳ زندان ۵، ۴ و ۶ قصر شرایط سختی داشت. به اتاق ۱۸ رفتم که آقایان جوهری و نانی آنجا بودند و اولین کسی که به ملاقات من آمد، حاجی عراقی بود. آن زمان هر زندانی‌ای که با یکدیگر ربوبوسی و احوال‌پرسی می‌کردند به انفرادی می‌رفتند، اما حاج‌مهدی به دیدار من آمد و به حاجی جوهری سفارش من را کرد. به مرور نیز بچه‌ها فهمیدند من به قصر برگشتم. بعد از یک هفته به بند ۶ منتقل شدم که مدت کوتاهی اتاق ۱۳ بودم و بعد از مدتی به اتاق دیگری رفتم که هاشم انانی و حاجی عراقی آنجا بودند و من به‌عنوان یک آدم بی‌طرف از نظر سیاسی در آنجا حضور داشتم. من دو سال و نیم با این‌دو نفر در یک اتاق بودم. محمود رضویان یکی از بچه‌های ما بود که بعد انقلاب موزه عبرت را درست کرد و محمد سیدمحمودی که از بچه‌های حزب ملل بود و من با این بچه‌ها ارتباط نزدیکی داشتم. البته من آدم مذهبی نبودم، اما همگونی سیاسی با هم داشتم. با سال ۵۳ به بعد زندان دو قسمت بود. بچه‌های چپ و سازمان مجاهدین و باقی نیروهایی که طرفدار آنها نبودند معروف به سیاسی‌کار بودند. این دسته‌بندی کاملاً مشهود بود. رأس بچه‌های فدایی آن روز بیژن

شهر زاهدان با اشاره به برنامه‌های درحال اجرا برای ساماندهی کپرنشینی در چابهار و نقاط دیگر سیستان‌وبلوجستان گفت: «وزارت راه‌وشهرسازی با یک کار جهادی اقدام به شناسایی و ساماندهی وضعیت کپرنشینان خواهد کرد و وضعیت این‌عزیزان حتما به‌سرعت متحول خواهد شد.»

رئیس‌جمهور همچنین درباره مسئله حقایبه سیستان‌وبلوجستان هم بیان کرد: «احیای این حقایبه حتما با دیپلماسی فعال و از همه‌طرف ممکن دنبال خواهد شد و این مسئله قطعی است. از سوی دیگر اقداماتی فوری و کوتاه‌مدت نیز برای افزایش بهره‌وری جاه‌نیمه‌ها و حفر چاه‌های عمیق انجام خواهد شد تا مشکل کمبود آب تا حدی جبران شده و فرصتی برای اقدامات اساسی و بلندمدت مثل انتقال آب از دریای عمان فراهم شود.»

عزیزان این برادر دلتراش و خیرخواه است. روح تعبد و نیدن و صدق و ثبات در پایندی به ایمان و عمل انقلابی، امتیاز بزرگ دیگری است که همواره با این برادر گرامی همراه بود. این خصوصیات برجسته مایه رحمت و رضوان الهی برای ایشان خواهد بود ان‌شاءالله. مغفرت الهی برای وی و آرامش و درباری برای بازماندگان را از خداوند متعال مسئلت می‌نمایم. سیدعلی خامنه‌ای.»

پیام تسلیت رئیس‌جمهوری در پی درگذشت سید محمدسعید حکیم
● این‌ها: سید ابراهیم رئیسی در پیامی با تسلیت درگذشت حضرت آیت‌الله العظمی سید محمدسعید حکیم، نوشت: «با نهایت تأسف و تالم، خبر درگذشت عالم ربانی و فقیه عالی‌قدر حضرت آیت‌الله العظمی سیدمحمدسعید الطباطبائی الحکیم را مطلع شدم. ایشان که به‌عنوان یکی از ستون‌های قفاهت و مرجعیت در عراق می‌درخشید، عمر شریف خود را در راه ترویج اسلام و مکتب اهلبیت سپری کرد. مبارزات بیکیفر آن مرجع دینی در دفاع از حقوق ملت عراق که به سال‌ها اسارت ایشان در زندان‌های رژیم بعث صدام انجامید در تاریخ مبارزات مردم عراق به‌عنوان سند متفق حضور همشکی علمای اسلام در کنار مردم می‌درخشده، رئیس‌جمهوری افزود: «بدون شک، مرحوم آیت‌الله محمدسعید حکیم، در کنار سایر اعضای خاندان بزرگ حکیم، نقشی بی‌بدیل و پربرکت در حمایت از مردم عراق، دستیابی آنها به آزادی و استقلال و حمایت بی‌دریغ از حکمیت مردم بر سرنوشت خویش و وحدت آنها در عراق جدید داشته است. بی‌تردید فقدان این عالم جلیل‌القدر ضربه بزرگی برای حوزه‌های علمیه جهان اسلام، به‌ویژه حوزه علمیه نجف اشرف است.» رئیس‌جمهوری گفت: «اینجانب درگذشت این عالم ربانی و فقیه عالی‌قدر شیعه را به امام عصر (عج) حوزه‌های علمیه، مراجع تقلید، به‌ویژه مرجع عالی‌قدر آیت‌الله العظمی سیستانی، ملت عراق و خاندان حکیم تسلیت عرض می‌کنم.»

✦ تضاد فکری با عراقی باعث ایجاد تنش میان دوستی شما نمی‌شد؟
به‌هیچ‌وجه؛ عراقی کاملاً مذهبی بود، شاید از آدم‌های ملی‌مذهبی بود که در زندان دیدم. البته آن زمان ملی‌مذهبی شناخته‌شده نبود. حزب ملل نیز این خط را داشت. به نظر من کاظم بجنوردی نیز با توجه به تجربه زندان، خط ملی‌مذهبی داشت و ارتباط خوبی نیز با افسران حزب توده و برخی مجاهدین برقرار کرده بود؛ هرچند گروه مسعود رجوی را قبول نداشتم. من اصلاً مشکل ایدئولوژیک با حاجی عراقی نداشتم و اعتقاد به ایجاد یک جبهه واحد از تمامی گروه‌ها برای مبارزه با شاه داشتم. به هر حال تمام مردم ایران مذهبی بودند و ما احساس بدی به همدیگر نداشتم.

✦ موضع حاج مهدی نسبت به رفتار مجاهدین مارکسیست‌شده چه بود؟

آنها چندان اهمیتی نداشتند. من به فرار تقی شهرام مشکوک بودم و درباره هیروسی نهندانی به حاج مهدی نیز گفته بودم که مشکوک است؛ چون جرئت نداشتمیم به بچه‌های چپ زندان بگویم که نهندانی جاسوس است. فرار تقی شهرام هنوز هم مشکوک است؛ چون لطمه‌ای که به فعالیت سیاسی زدند، خیلی سنگین بود. این‌ها آثارشیت بودند.

✦ موضع گروه‌های شهید عراقی نسبت به تحولات سیاسی آن دوره و احزاب و گروه‌ها چگونه بود؟

حاجی عراقی نسبت به گروه‌های سیاسی برخورد خوبی داشت؛ اما مجاهدین را قبول نداشتم. وقتی با هم صحبت می‌کردیم به حرکت‌هایی هم که علیه دکتر مصدق از سوی کاشانی به وجود آمده بود، انتقاد داشت. حاجی عراقی از فداییان اسلام بیرون آمده بود و معتقد به ایجاد یک گروه سیاسی و متفکر بود؛ چون فداییان اسلام اغلب افراد خاصی بودند که افراد متفکر سیاسی در آنها نبود. حاجی با مؤتلفه نزدیک بود؛ اما این تشکیل‌ت نیز چندان فعالیتی نداشتم. حاجی یک آدم لوطی‌مسلك و ورزش‌کار بود که در کارهای جمعی و اجتماعی مشارکت داشت. خاطرهم هست روزی که پلیس حمله کرد، سرحدی‌زاده را به نگهبانی بردند و ما خیلی ناراحت شدیم، اما نمی‌توانستیم پیش رئیس زندان برویم و چندنفری جمع شدیم و به حاجی عراقی گفتیم شما اعتبار داری و به پیش رئیس برو. بعد از آن دیدیم حاجی عراقی با سرحدی‌زاده بر گشتمند. یک دوستی هم داشتمیم به نام کلانتری که بر اثر شرایط زندان خودزنی کرده بود و او را به تخت بسته بودند که باز هم حاجی عراقی را واسطه کردیم و او را آزاد کردند. حاجی اعتباری در زندان داشت. رابطه ما با افراد در زندان سیاسی بود و مزاحمتی برای همدیگر ایجاد نمی‌کردیم. آن زمان مشکلات بین تندروهای فدایی و مؤتلفه بود. افسران حزب توده نیز به‌مرور یاد گرفته بودند نحوه برخورد مذهبی و غیرمذهبی نداشته باشند، به جز تیزابی که بحث ایدئولوژیک علیه مذهبی‌ها را انداخت. وقتی داوطلبانه به خرمشهر رفتم، بیشتر بچه‌های مذهبی را می‌شناختم که از شهرهای مختلف آمده بودند یا از اهالی آن مناطق بودند. سه ماه در جبهه آبادان و خرمشهر بودم. کسانی که با صدام مبارزه می‌کردند، اغلب اعراب بومی آبادان و آن مناطق بودند. مثلاً در گروه ما در هلال‌احمر خرمشهر فقط دو نفر فارس زبان بودند.

✦ یک خاطره ناگفته از مهدی عراقی هم بفرمایید.

حاجی هیچ موقع از دردهایش حرف نمی‌زد؛ اما یک روز خیلی خودمانی صحبت کردم، گفت روز اولی که به آشپزخانه رفتم، دیدم صبح یک سیخ کباب برای رئیس زندان درست کرده‌اند که گفتم نبرید و پیش رئیس زندان رفتند که رئیس گفته بود برای من نیست و برای آقایان جوهری و نانی آنجا بودند و اولین کسی که به ملاقات من آمد، حاجی عراقی بود. آن زمان هر زندانی‌ای که با یکدیگر ربوبوسی و احوال‌پرسی می‌کردند به انفرادی می‌رفتند، اما حاج‌مهدی به دیدار من آمد و به حاجی جوهری سفارش من را کرد. به مرور نیز بچه‌ها فهمیدند من به قصر برگشتم. بعد از یک هفته به بند ۶ منتقل شدم که مدت کوتاهی اتاق ۱۳ بودم و بعد از مدتی به اتاق دیگری رفتم که هاشم انانی و حاجی عراقی آنجا بودند و من به‌عنوان یک آدم بی‌طرف از نظر سیاسی در آنجا حضور داشتم. من دو سال و نیم با این‌دو نفر در یک اتاق بودم. محمود رضویان یکی از بچه‌های ما بود که بعد انقلاب موزه عبرت را درست کرد و محمد سیدمحمودی که از بچه‌های حزب ملل بود و من با این بچه‌ها ارتباط نزدیکی داشتم. البته من آدم مذهبی نبودم، اما همگونی سیاسی با هم داشتم. با سال ۵۳ به بعد زندان دو قسمت بود. بچه‌های چپ و سازمان مجاهدین و باقی نیروهایی که طرفدار آنها نبودند معروف به سیاسی‌کار بودند. این دسته‌بندی کاملاً مشهود بود. رأس بچه‌های فدایی آن روز بیژن

✦ پس از انقلاب نیز با او در ارتباط بودید؟ آخرین دیدار با او چگونه رقم خورد؟

حاجی عراقی در زندان قصر بود و گاهی به او سر می‌زدم و یک بار هم به مناسبتی که چند افسر زندان همدان را گرفته بودند، سوابق‌شان را به حاجی عراقی گفتم که آدم‌های بدی نیستند و آزاد شدند. آنجا حاجی جوهری هم پیش حاج مهدی بود. آخرین بار نیز مراسم ختم حاجی عراقی رفتم. به نظر من یکی از مشکلاتی که انقلاب ۵۷ به خود دید، شهادت مهدی عراقی بود که همراه بهشتی می‌توانستند برای انقلاب سیاسی باشند و همیشه هم برمی‌آمد که چه کسانی این افراد مفید را شناسایی کردند.

خبر

پیام تسلیت مقام معظم رهبری در پی درگذشت سرلشکر فیروزآبادی

● **یابگه اطلاع‌رسانی دفتر مقام معظم رهبری:** حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در پیامی درگذشت سرلشکر سیدحسن فیروزآبادی را تسلیت گفتند. متن پیام رهبر انقلاب اسلامی به این شرح است: «بسم‌الله‌الرحمن‌الرحیم، درگذشت همکار دیرین اینجانب، سرلشکر جناب آقای دکتر سیدحسن فیروزآبادی رحمة‌الله علیه را به همسر گرامی و فرزندان محترم و دیگر بازماندگان تسلیت عرض می‌کنم. عسری مجاهدات ارزشمند، از تلاش‌های مبارزاتی دوران دانشجویی در مشهد، تا فعالیت‌های متنوع و گسترده در سال‌های پس از پیروزی انقلاب اسلامی، در عرصه‌های مهم مانند همکاری سازندگی و مجموعه‌های وابسته به شورای عالی دفاع، و به‌ویژه خدمات طولانی‌مدت در رأس ستاد کل نیروهای مسلح و سرانجام عضویت در مجمع تشخیص صلحت نظام، ذخیره معنوی و توشه اخروی این برادر دلتراش و خیرخواه است. روح تعبد و نیدن و صدق و ثبات در پایندی به ایمان و عمل انقلابی، امتیاز بزرگ دیگری است که همواره با این برادر گرامی همراه بود. این خصوصیات برجسته مایه رحمت و رضوان الهی برای ایشان خواهد بود ان‌شاءالله. مغفرت الهی برای وی و آرامش و درباری برای بازماندگان را از خداوند متعال مسئلت می‌نمایم. سیدعلی خامنه‌ای.»

پیام تسلیت رئیس‌جمهوری در پی درگذشت سید محمدسعید حکیم

● این‌ها: سید ابراهیم رئیسی در پیامی با تسلیت درگذشت حضرت آیت‌الله العظمی سید محمدسعید حکیم، نوشت: «با نهایت تأسف و تالم، خبر درگذشت عالم ربانی و فقیه عالی‌قدر حضرت آیت‌الله العظمی سیدمحمدسعید الطباطبائی الحکیم را مطلع شدم. ایشان که به‌عنوان یکی از ستون‌های قفاهت و مرجعیت در عراق می‌درخشید، عمر شریف خود را در راه ترویج اسلام و مکتب اهلبیت سپری کرد. مبارزات بیکیفر آن مرجع دینی در دفاع از حقوق ملت عراق که به سال‌ها اسارت ایشان در زندان‌های رژیم بعث صدام انجامید در تاریخ مبارزات مردم عراق به‌عنوان سند متفق حضور همشکی علمای اسلام در کنار مردم می‌درخشده، رئیس‌جمهوری افزود: «بدون شک، مرحوم آیت‌الله محمدسعید حکیم، در کنار سایر اعضای خاندان بزرگ حکیم، نقشی بی‌بدیل و پربرکت در حمایت از مردم عراق، دستیابی آنها به آزادی و استقلال و حمایت بی‌دریغ از حکمیت مردم بر سرنوشت خویش و وحدت آنها در عراق جدید داشته است. بی‌تردید فقدان این عالم جلیل‌القدر ضربه بزرگی برای حوزه‌های علمیه جهان اسلام، به‌ویژه حوزه علمیه نجف اشرف است.» رئیس‌جمهوری گفت: «اینجانب درگذشت این عالم ربانی و فقیه عالی‌قدر شیعه را به امام عصر (عج) حوزه‌های علمیه، مراجع تقلید، به‌ویژه مرجع عالی‌قدر آیت‌الله العظمی سیستانی، ملت عراق و خاندان حکیم تسلیت عرض می‌کنم.»

مراسم خاکسپاری سرلشکر فیروزآبادی برگزار شد

● ایسنا: مراسم تشییع پیکر سرلشکر سیدحسن فیروزآبادی رئیس سابق ستاد کل نیروهای مسلح صبح دیروز با حضور سرلشکر محمد باقری، رئیس ستادکل نیروهای مسلح برگزار شد. در این مراسم، سردار سرلشکر غلامعلی رشید، فرمانده قرارگاه مرکزی خاتم‌الانبیا، سرلشکر حسین حسینی سعدی، جانشین فرمانده قرارگاه مرکزی خاتم‌الانبیا، حجت‌الاسلام علی سعیدی رئیس دفتر عقیدتی سیاسی فرماندهی معظم کل قوا، سردار محمد شیرازی رئیس دفتر نظامی فرماندهی معظم کل قوا، سرلشکر مصطفی ایزدی، سرلشکر عطاالله صالحی جانشین سابق رئیس ستاد کل نیروهای مسلح، سردار حسین اشتری فرمانده نیروی انتظامی، سردار علی عبداللهی معاون هماهنگ‌کننده ستاد کل نیروهای مسلح، سردار علی شامدانی معاون محمدحسین دادرس جانشین فرمانده کل ارتش، سردار مهدی ربانی معاون عملیات ستاد کل نیروهای مسلح، سردار قاسم ترقی‌زاده جانشین وزیر دفاع، سردار غلامرضا سلیمانی رئیس سازمان بسیج مستضعفین، سردار محمدرضا نقدی معاون هماهنگ‌کننده سپاه امیر سرتیپ علیرضا صحابی‌فرد فرمانده نیروی پادفد هوایی ارتش، دریا‌آباد حمزه‌علی کابویانی جانشین فرمانده نداجا، سردار ابوالفضل شکارچی سخنگوی ارشد نیروهای مسلح، امیر حسن شاه‌صفی جانشین معاون هماهنگ‌کننده ارتش، سردار علی فدوی جانشین فرمانده کل سپاه، سردار مهدی هادیان معاون هماهنگ‌کننده نجا، حضور داشتند. سرلشکر باقری در این مراسم در توصیف مرحوم فیروزآبادی گفت: «برای ایشان هیچ عاملی مهم‌تر و بالاتر از تدبیر و فرمانده معظم‌کل قوا نبود و در این راه از هیچ ملاحظه و سززشنی نهراسید و همواره تلاش خود را در این مسیر نوزانی ادامه داد و تا جایی که جان در بدن داشت، پیش رفت.» او همچنین گفت: «تشکیل ستاد کل نیروهای مسلح در سال‌های پس از جنگ و مشکلات آن روز خدمت بسیار بزرگی بود که آن عزیز انجام داد؛ تدبیر فرمانده معظم‌کل قوا، شکل‌دهی یک ستاد جدید به‌عنوان قلب و مغز نیروهای مسلح نبود که ایجاد یک مجموعه این‌گونه از نقطه صفر و رساندن آن به بلوغ کامل در طول ۲۷ سال خدمت‌صالحانه ارزش فوق‌العاده بالایی دارد.»